

Styrelsen	2023-06-26/27
Handling nr	11.5
Handläggare	Michaela Shaw
Daterad	2023-06-09
Reviderad	

Till Styrelsen för Västtrafik AB

Rekommendation om allmän trafikplikt för Alingsås

I enlighet med Lag (2010:1065) om kollektivtrafik ska ett avtal om allmän trafik som ingås av en Regional kollektivtrafikmyndighet, eller av den till vilken befogenheter överlämnats, grunda sig på ett beslut om allmän trafikplikt. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden har gett Västtrafik befogenheter att upphandla och teckna avtal om allmän trafik. Som underlag för beslut om allmän trafikplikt önskar nämnden Västtrafiks rekommendation avseende den trafik som Västtrafik avser upphandla.

Bifogad **Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt** är underlag för Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götalands beslut om allmän trafikplikt för Alingsås som ingår i Västtrafiks upphandling Trafik 2025 Strömstad Tanum Uddevalla Skaraborg och Alingsås.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av ovanstående föreslås styrelsen besluta

- att godkänna redovisad rekommendation till beslut för allmän trafikplikt, samt
- att översända rekommendationen till Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för fastställelse.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Camilla Holtet

Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt
Upphandling Trafik 2025

Område Alingsås

2023-06-09

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund.....	4
2.	Beskrivning av nuvarande trafik och resandet.....	4
3.	Framtida trafik	7
4.	Drivmedel, fordon och depå	8
5.	Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet	9
6.	Resultat av genomförda samråd inför upphandling	9
7.	Västtrafiks rekommendation.....	9
7.1	Sammanfattning	10

1. Bakgrund

Kommande upphandling omfattar Strömstad, Tanum, Uddevalla, Skaraborg och Alingsås. Samtliga omnämnda områden ingår i upphandlingen ”Trafik 2025 Strömstad Tanum Uddevalla Skaraborg och Alingsås”.

Västtrafiks styrelse beslutade den 23 februari 2022 och den 22 februari 2023 att under 2022/23 genomföra upphandlingar enligt föreslagen plan.

Kommande trafikavtal planeras att ha trafikstart i juni 2025 och omfattar nuvarande busstrafik inom samt till och från nedanstående kommuner:

- Strömstad
- Tanum
- Uddevalla
- Skaraborg
- Alingsås

Enligt Kollektivtrafiklagen ska den regionala kollektivtrafikmyndighet (RKM) fatta beslut om allmän trafikplikt. Innan beslut om allmän trafikplikt kan fattas ska myndigheten samråda med kollektivtrafikföretag för att ta reda på om det finns intresse av att utföra trafiken i kommersiell regi. Trafiken ska i sådana fall inte upphandlas. RKM i Västra Götaland har överlämnat befogenheten att samråda med kollektivtrafikföretagen samt att upphandla trafiken till Västtrafik AB.

Denna handling gällande beslut om allmän trafikplikt avser linjetrafiken inom Alingsås. I samband med upphandlingen av linjetrafiken kommer även skoltrafik att upphandlas på uppdrag av de kommuner som efterfrågat detta.

Kollektivtrafiknämnden (Diarienummer KTN 2022–00119) beslutade den 2022-09-22 om allmän trafikplikt för Strömstad, Tanum, Uddevalla och Skaraborg.

2. Beskrivning av nuvarande trafik och resandet

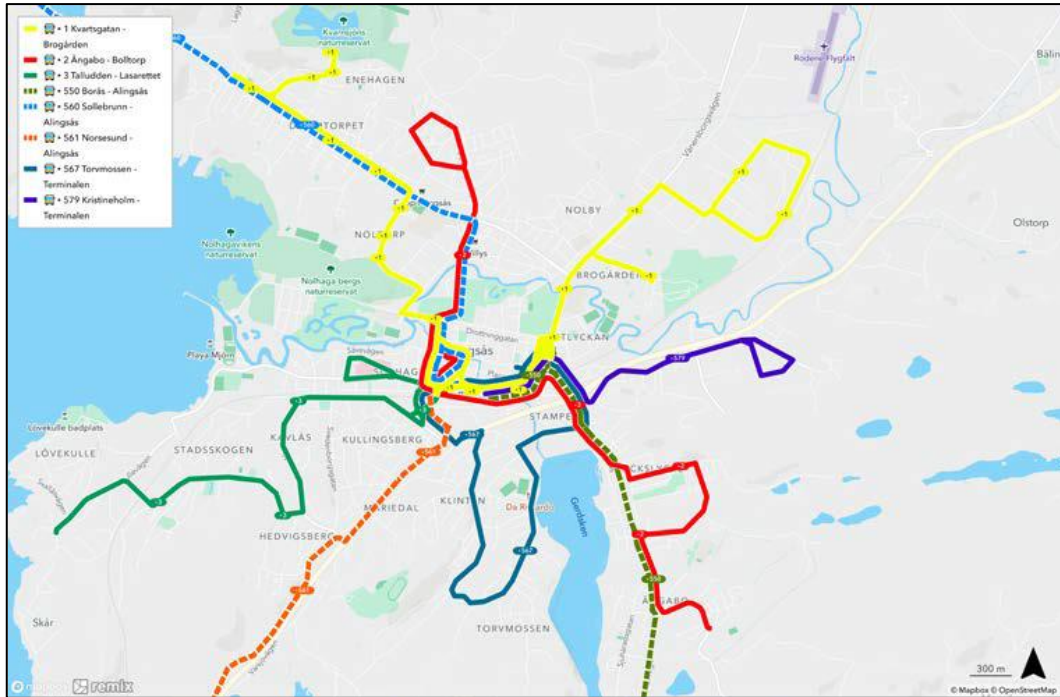
Västtrafik önskar att Infrastruktur- och kollektivtrafiknämndens beslut om allmän trafikplikt ska omfatta trafik inom det område som funnits beskrivna i förannonseringen och som har avhandlats under samråden.

Den trafik som ska upphandlas ingår idag i avtalet; Alingsås - Linjetrafik med buss i Alingsås kommun samt viss kommungränsöverskridande trafik.

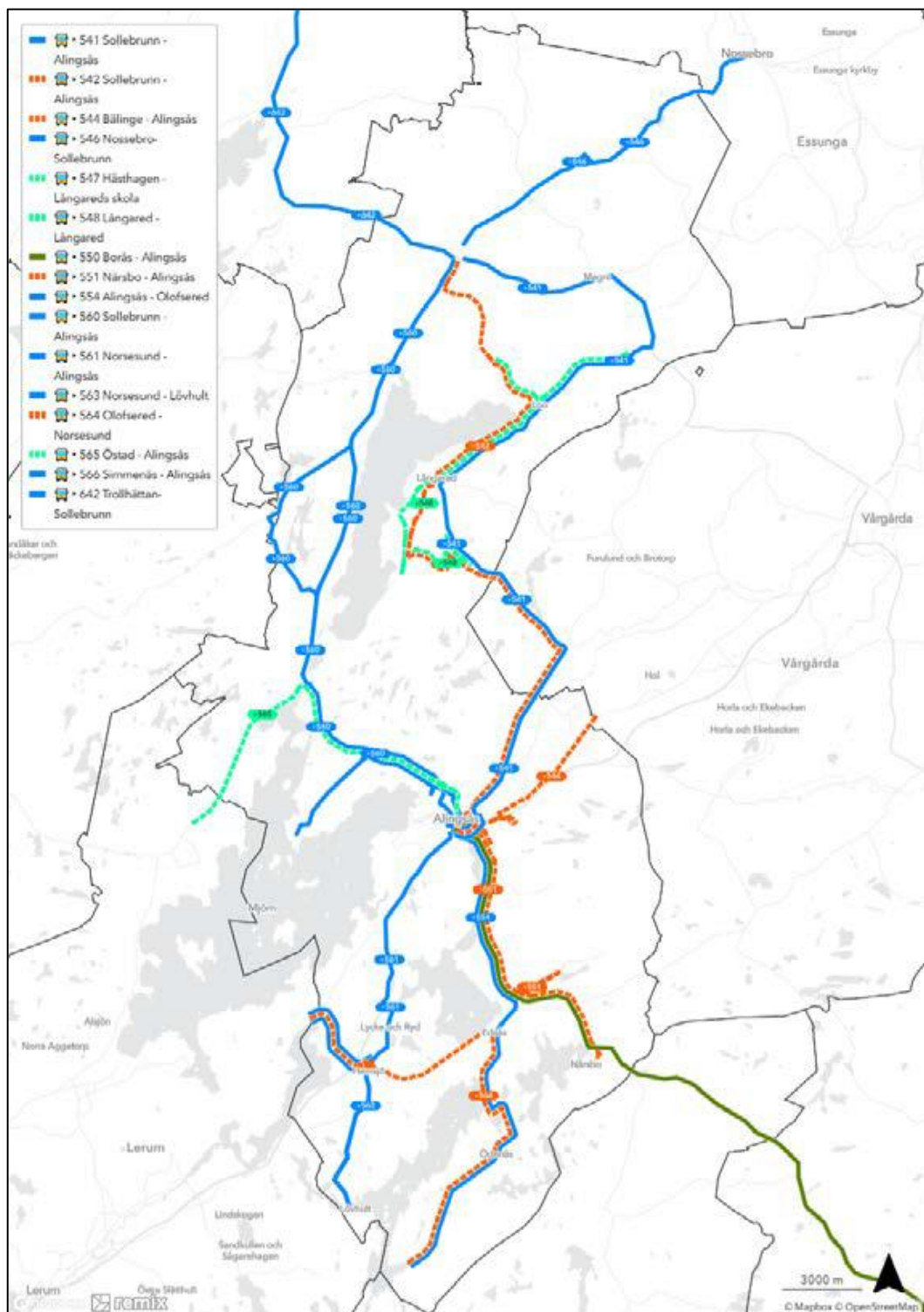
Inom dagens trafikavtal i Alingsås genomfördes år 2022 cirka 1 miljoner resor. Trafikvolymen uppgick 2022 till cirka 1,6 miljoner tidtabellskilometer, cirka 56 000 tidtabellstimmar och trafikerades med cirka 45 fordon inklusive den öppna skoltrafiken.

Avtalet består dels av 18 regionlinjer, vars syfte är att mata till de större knut- och bytespunkterna som finns inom avtalets upptagningsområde och att trafikera skolor och andra målpunkter. Inom avtalet ingår också tre tätortslinjer inom Alingsås tätort samt öppen skoltrafik.

Trafikföretagets huvudansvar inom ramen för uppdraget är att tillgodose resbehoven för boende och verksamma inom kommunen.

Kartan visar dagens tätortslinjer och regionlinjer med gott utbud inklusive linje 579 som är anpassad till industriområdet Kristineholm samt linje 567 som är ett kommunalt tillköp.

Kartan visar dagens regionlinjer.

Resandebehov i Alingsås

Alingsås kommun ligger i Västra Götalands län och har 42 199 invånare. Alingsås kommun har haft en positiv befolkningsutveckling under hela 2000-talet. Denna positiva trend förväntas fortsätta fram till åtminstone år 2029 då kommunens invånarantal spås öka med 4000 invånare under prognosperioden 2019–2029, en förändring som innebär en ökning på cirka 400 personer per år.

I Alingsås kommun sysselsätter vård och omsorg flest antal människor, cirka 20 procent av kommunens sysselsatta jobbar inom sektorn. Den näst största branschen är handel (15%) och den tredje största är utbildning (12%). De största privata arbetsgivarna finns inom IT, industri och tjänstesektorn. Dessa arbetsplatser är utspridda på flera platser inom kommunen men den största koncentrationen är till Alingsås tätort. Dagens trafik inom tätorten täcker idag upp de största arbetsplatserna. De största arbetsplatserna i Alingsås kommun är lasarettet med cirka 700 anställda. Den näst största är tvätteriet med cirka 275 samt den tredje största är Iver Väst AB med cirka 225 anställda.

Alingsås är en handelsstad med levande stadsmiljöer och mötesplatser för både invånare och besökare. I Alingsås kommun finns ett flertal handelsområden utspridda. De större handelsområdena är lokaliserade inom Alingsås tätort och där Alingsås stadskärna utgör en tydlig målpunkt för kommunens besöksnäring. Utöver stadskärnan finns andra handelsområden som exempelvis Gallerian Storken, Bolltorps handelsområde och handelshuset Vimpeln.

En gemensam nämnare för de större arbetsplatserna och handelsområdena är att samtliga områden har god tillgänglighet till kollektivtrafiken i form av att områdena har en busshållplats inom 400 meters avstånd.

Alingsås kommun har också fler målpunkter som är kopplade till besöksnäringen, bland annat olika sevärdheter och platser inom konst och kultur. I de centrala delarna av Alingsås återfinns populära platser som exempelvis Nohaga slott och Utsiktstornet som har god tillgänglighet med tätortstrafiken. Besöksmålet Gräfsnäs slottsruin och park som är kommunens mest besökta utflyktsmål är beläget utanför tätorten och har något sämre tillgänglighet till kollektivtrafik men kan nås med den regionala trafiken.

3. Framtida trafik

Upphandlingen för Alingsås planeras att omfatta sammanlagt ca 43 fordon. Den framtida trafiken utgår från förstudien för Alingsås som Västtrafik gjort.

De allra flesta invånarna i Alingsås kommun har en god tillgänglighet till kollektivtrafik. Busstrafiken skapar goda möjligheter för resor inom kommunen, men även för längre pendlande med främst tåg.

På regionlinjer bedöms potentialen till ökat resande vara mindre. Här är det viktigt att den allmänna kollektivtrafiken ska finnas kvar i hög utsträckning för att erbjuda resmöjligheter främst till grundskolor och gymnasium, men även som ett

hållbart resalternativ till arbete och fritidsaktiviteter. Det är relativt sett stor andel barn och unga som reser i kollektivtrafiken på landsbygden i Alingsås jämfört med till exempel serviceresor, därför är det motiverat att trafiken anpassas främst för barn och unga.

För Alingsås kommun resulterar kommunens utbyggnadsplaner främst till en ökad förtätning inom de centrala delarna av Alingsås tätort, samt inom området för Ingared, Hemsjö och Västra Bodarna. Idag är resandet i Alingsås tätortstrafik lågt. Det finns en viss potential till ökat resande i och med att tätorten växer, men andelen som cyklar inom tätorten idag är hög, och i många reserelationer är cykel det mest tidseffektiva alternativet.

Förutsättningar för framtida trafik

Västtrafik söker nu trafikplikt för Alingsås och uppdraget kommer att utformas och paketeras i enlighet med Trafikförsörjningsprogram för 2021–2025. Beslutade strategier och fokusområden för genomförande och som är en del av trafikförsörjningsprogrammet är:

- Miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken
- Strategi för kollektivtrafik på jämlika villkor
- Målbild tåg 2035 inklusive Västtågsutredningen
- Landsbygdsutredningen

samt

- Västtrafiks Riktlinjer för trafikering
- Västtrafiks Riktlinjer för fordon

I stort fyller kollektivtrafiken i Alingsås både dagens och framtidens resebehov. Innehållet i kommande upphandling är utformat för att skapa förutsättningar för uppfyllande av kommande resebehov.

4. Drivmedel, fordon och depå

Rekommendationerna för val av drivmedel är baserade på Västtrafiks Riktlinjer för bussar, Västtrafiks miljöplan samt Västra Götalandsregionens miljö- och klimatstrategi.

Drivmedelskraven följer den aktualiserade och uppdaterade Miljö- och klimatstrategin. I upphandlingen kommer stads- och tätortstrafiken köras med eldrift och i landsbygds- och stråklinjetrafiken är kravet fossilfritt drivmedel vilket innebär biogas, flytande biodrivmedel eller eldrift.

Miljöomställningen är i viss mån en kostnadsdrivare i upphandlingen och framför allt omställningen till el. Omställning till elbussar i tätortstrafiken påverkar fordonskostnaderna och innebär även kostnader för trafikföretagen i samband med investeringar i laddinfrastruktur på depåerna. Detta kompenseras delvis genom en lägre driftskostnad på elfordonen.

För trafiken på landsbygd förväntas valet av drivmedel till största del bli biodiesel vilket inte bedöms vara kostnadsdrivande.

Depå

Inga depåer eller uppställning för fordon, inom trafikområdet Alingsås, erbjuds av Västtrafik i upphandlingen.

5. Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Västtrafik beräknar att de satsningar som görs ryms inom Västtrafiks långtidsprognos. I Västtrafiks långtidsprognos bedöms kostnadsökningar för miljöömställning totalt sett att kompenseras genom positiva upphandlingseffekter.

De ekonomiska effekterna är dock svårbedömda. Hur kollektivtrafiken kommer påverkas av pandemins efterdyningar samt ett mycket osäkert världsläge gör att det är svårbedömt. Utvecklingen gällande kostnaden för bränsle och även ett osäkert läge gällande investeringar gör att anbudsgivarna kan komma att lägga på en riskpremie vilket då leder till högre anbudspriser. Vissa trafikföretag kan få svårt att lägga anbud på grund av den stora osäkerheten vilket då kan påverka konkurrenssituationen vilket kan leda till högre priser.

6. Resultat av genomförda samråd inför upphandling

Inför upphandling undersöks om intresse finns hos trafikföretagen att bedriva kommersiell trafik. Detta sker genom Samråd inför upphandling (SIU).

Västtrafik bjöd under våren 2023 in trafikföretag att delta på SIU. 11 trafikföretag anmälde sitt intresse att delta.

Den 7 mars 2022 genomfördes ett gemensamt samråd där samtliga anmälda trafikföretag och en representant för Kollektivtrafikmyndigheten deltog. Två Trafikföretag önskade även ha enskilda samråd vilka genomfördes i mars 2023.

Vid det gemensamma samrådet ställdes frågan till trafikföretagen om de ansåg att någon del av den aktuella trafiken skulle kunna utföras helt på kommersiell grund. Inget trafikföretag framförde att hela eller delar av trafiken skulle kunna vara intressanta att köra kommersiellt i egen regi. Inget annat intresse av att bedriva trafiken kommersiellt har anmälts till Västtrafik eller Kollektivtrafikmyndigheten.

7. Västtrafiks rekommendation

Med åberopande av vad ovan anförts avseende

- trafikens syfte, vilket överensstämmer med trafikförsörjningsprogrammets mål och strategier,
- att inget intresse visats för att utföra trafiken i kommersiell regi,
- att inget önskemål om att undanta trafik från trafikpliktsbeslut har framförts,

rekommenderar Västtrafik Kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland att fatta beslut om allmän trafikplikt för den ovan beskrivna trafiken.

Trafikpliktsbesluten utgår i princip från nuvarande trafik, men omfattar möjlighet till utökad och förändrad trafik på längre sikt i enlighet med Trafikförsörjningsprogram.

7.1 Sammanfattning

- Trafiken inom Alingsås geografiska områden beräknas omfatta sammantaget ca 43 tursatta fordon och 1,4 miljoner tidtabellskilometer.
- Trafiken för Alingsås ska av Västtrafik upphandlas och utformas i enlighet med Trafikförsörjningsprogrammet för 2021–2025, Västra Götalandsregionens Miljö- och klimatstrategi, Västra Götalandsregionens strategi för kollektivtrafik på jämlika villkor, Målbild Tåg 2035 samt Landsbygdsutredningen samt övriga beslutade riktlinjer för trafik och fordon.
- Drivmedelskraven är i enlighet med miljö- och klimatstrategin – el för stadstrafiken och fossilfritt drivmedel för landsbygdstrafik.
- I Västtrafiks långtidsprognos har kostnadsökningar för miljöomställning beräknats kompenseras genom positiva upphandlingseffekter. Efterdyningar av pandemin samt ett osäkert världsläge kan dock komma att påverka konkurrenssituationen och anbudspriserna.
- Inget trafikföretag har anmält intresse för att köra hela eller delar av trafiken kommersiellt i egen regi.
- Västtrafik rekommenderar infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland att fatta beslut om allmän trafikplikt för den ovan beskrivna trafiken.

//